

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник соціально-психологічного
факультету

Андрій КУФЛЄВСЬКИЙ

(підпис)

«28» _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

циклу загальної (обов'язкової) підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 261 «Пожежна безпека»
за освітньо-професійними програмами
«Пожежна безпека», «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»,
«Автоматичні системи пожежної та техногенної безпеки»,
«Аудит пожежної та техногенної безпеки».

Силабус розроблено згідно з робочою програмою навчальної дисципліни
Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах на:

2019-2020 навчальний рік   Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Перезатверджено. Завідувач кафедри СіГД _____ Олена РЯБІНІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Завідувач кафедри СіГД _____ Олена РЯБІНІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2019 рік

1. Анотація

Знання, отримувані при вивченні навчальної дисципліни «Філософія», потрібні для формування мислення на рівні, відповідному до вимог вищої університетської освіти. **Філософські знання розвивають ум.** У цьому **полягає їх навчальна задача.** Знати філософію – значить розуміти суть речей, упізнавати закономірності в різноманітті реальних явищ. Застосування філософських знань розвиває волю до культури та ерудицію, навчає чітко формулювати думки.

Курс філософії полягає в опрацюванні ідей та положень для оволодіння навиками аналізу й аргументації.

Філософія – основна з навчальних дисциплін, скерованих до розвитку особистості. Її особливість складається в академічній діяльності, яка націлює на самостійне мислення та передбачає учбові дискусії.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Рябініна Олена Володимирівна, завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор філософських наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	ryabinina@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- феноменологія свідомості; - феноменологія часу та простору; - континуум віртуальної та комп'ютерної музики.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід філософсько-теоретичної діяльності; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі з застосуванням творчих форм роботи

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Філософія» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби

здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: історія та культура України.

Постреквізити: політологія, культура безпеки, нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія» є формування здатності здобувачів вищої освіти чітко й грамотно мислити, аналізувати явища і процеси об'єктивної та суб'єктивної реальності, усвідомлювати та виражати власну аргументовану світоглядну позицію.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- розвивати навички аналізу та синтезу;
- розвивати свідоме ставлення до суспільних цінностей і досягнень;
- формувати розуміння явищ і процесів у природі, суспільстві, мисленні в контексті галузевої специфіки професійних знань, а також розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- категорії та методологічні принципи філософії;
- фундаментальні проблеми філософського пізнання;
- провідні філософські системи та вчення;
- специфіка знання та пізнання;
- головні форми й методи наукового пізнання;
- основи філософських уявлень про людину та її місце в світі;
- основи теорії суспільства та суспільного виробництва;
- специфіка глобалізму та глобальних проблем сучасності;
- основні характеристики релігії, мистецтва та моральності.

уміння:

- розуміти наріжні поняття та категорії філософії;
- читати навчальні тексти з філософії;
- грамотно формулювати та логічно мислити;
- відтворювати явища досвіду в категоріях філософського аналізу;
- виявляти соціокультурний зміст діяльності людини;
- аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси;

- усвідомлено реалізувати власну соціальну активність;
- усвідомлювати та висловлювати свою світоглядну позицію;
- усвідомлено ставитись до явищ культури та аргументовано виражати свою думку.

комунікація:

- донесення до свого соціального оточення ідей, проблем, власного досвіду та аргументації;
- збір, інтерпретація та застосування даних.

Повинні бути сформовані наступні *компетентності*:

- Здатність володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності та аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

Результати навчання:

Основним результатом вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є спроможність здобувача вищої освіти володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для його професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Заочна форма навчання
Рік підготовки	2-й
Семестр	4-й
Обсяг кредитів ЄКТС	3
Загальна кількість годин	90 год.
Лекції	2 год.
Практичні, семінарські	4 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	84 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
2 семестр (18 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1-2	<p>Тема 1. Світогляд. Філософія як світогляд</p> <p>1.1. Філософія як теоретична діяльність і навчальна дисципліна</p> <p>1.1.1. Специфіка філософського мислення. Універсальний предмет філософії</p> <p>1.1.2. Загальна характеристика навчального курсу філософії</p> <p>1.2. Світогляд. Історичні типи світогляду</p> <p>1.2.1. Поняття світогляду</p> <p>1.2.2. Міфологія як світогляд</p> <p>1.2.3. Релігійне світобачення</p> <p>1.2.4. Наука та філософія – раціональні форми світогляду</p> <p>1.3. Філософський метод, тип філософування</p> <p>1.3.1. Поняття методу. Особливості методів у філософії.</p> <p>1.3.3. Типи філософствування</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
3-4	<p>Тема 2. Проблема буття у філософії</p> <p>2.1. Категорія буття. Онтологія.</p> <p>2.1.1. Буття як категорія філософії</p> <p>2.1.2. Варіативність розуміння буття. Онтологія</p> <p>2.2. «Основне питання філософії»</p> <p>2.2.1. Поява та теоретичний смисл основного питання філософії</p> <p>2.2.2. Ідеалізм, його різновиди</p> <p>2.2.3. Матеріалізм як основа наукового світорозуміння</p> <p>2.3. Поняття часу та простору</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
5-6	<p>Тема 3. Філософське вчення про розвиток.</p> <p>3.1. Рух – становлення – розвиток.</p> <p>3.2. Діалектика як учення та метод.</p> <p>3.2.1. Діалектична форма мислення і її межі</p> <p>3.2.2. Історичні види діалектики</p> <p>3.3. Закони діалектики</p> <p>3.3.1. Закон єдності й боротьби протилежностей</p> <p>3.3.2. Закон переходу кількісних змін у якісні</p> <p>3.3.3. Закон заперечення заперечення</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
7	<p>Тема 4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість</p> <p>4.1. Свідомість як філософська проблема</p> <p>4.1.2. Свідомість як категорія. Логічна первинність актів свідомості</p> <p>4.1.2. Психофізична апорія</p> <p>4.1.3. <i>Hard problem of consciousness</i>, або об'єктивність</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.

	<p>фактів свідомості</p> <p>4.2. Ідеї та образи над-особового розуму</p> <p>4.2.1. Антична концепція Логосу</p> <p>4.2.2. Середньовічний образ божественного розуму</p> <p>4.2.3. Панлогізм як містифікація розумності світу</p> <p>4.2.4. Ремінісценція Розуму в ідеї ноосфери.</p> <p>4.3. Соціально-діяльнісна концепція свідомості</p>	
8	<p>Тема 5. Мислення та мова. Логічні форми мислення.</p> <p>5.1. Поняття про мислення</p> <p>5.2. Чуттєві акти. Раціональні операції мислення</p> <p>5.2.1. Нерефлексивні чинники мислення: відчуття, сприймання, образ, уявлення. Уявлення та уява.</p> <p>5.2.2. <i>Qualia</i> і духовні відчуття. Метафора ока у філософії</p> <p>5.2.3. Операції раціональності: аналіз, синтез, порівняння, аналогія, абстрагування, класифікація, систематизація</p> <p>5.3. Що таке мова. Різновиди мов</p> <p>5.3.1. Поняття про мову та її роль у мисленні</p> <p>5.3.2. Штучні мови, їх еволюція</p> <p>5.3.3. Віртуальна реальність і мова</p> <p>5.4. Поняття. Судження. Умовивід. Доведення і спростування</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>Сем. – 2 год.</p> <p>СР – 5 год.</p>
9	<p>Тема 6. Пізнання. Істина як категорія філософії.</p> <p>6.1. Поняття знання</p> <p>6.1.1. Що значить знати</p> <p>6.1.2. Гностичний оптимізм, скепсис, агностицизм</p> <p>6.2. Пізнання як предмет філософського аналізу. Суб'єкт і об'єкт пізнання</p> <p>6.3. Пізнання і практика.</p> <p>6.3.1. Поняття практики</p> <p>6.3.2. Практика як критерій об'єктивності знання</p> <p>6.4. Поняття істини. Абсолютна і відносна істина</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>Сем. – 2 год.</p> <p>(МКР)</p> <p>СР – 5 год.</p>
Модульний контроль № 2		
10-11	<p>Тема 7. Людина у філософії. Сенс життя та свобода</p> <p>7.1. Філософська антропологія як форма самопізнання людини</p> <p>7.1.1. Особливості філософії як знання про людину</p> <p>7.1.2. Концепції людини у філософії: між Богом і звіром</p> <p>7.2. Сутнісні чинники природи людини. Сенс життя і свобода волі</p> <p>7.2.1. Духовне та тілесне. Біологічне та соціальне</p> <p>7.2.2. Смысл життя та призначення людини. Проблема смерті та безсмертя</p> <p>7.3. Людина у всесвіті</p> <p>7.3.1. Походження людини в контексті уявлень про світ</p> <p>7.3.2. Антропний принцип</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>Сем. – 2 год.</p> <p>СР – 5 год.</p>

12-13	<p>Тема 8. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість 8.1.Поняття соціальних відносин. Поняття суспільства. 8.1.1.Сутність соціального відношення 8.1.2.Суспільство як система відносин 8.1.3.Розвиток суспільства 8.2.Розуміння соціальної структури суспільства у філософії 8.2.1.Класова теорія суспільного устрою 8.2.1.Теорія соціальної стратифікації 8.3.Особистість і її діяльна природа. 8.3.1.Поняття особистості. Соціалізація та інтеріоризація 8.3.2.Поняття діяльності. Соціально-діяльнісний підхід у науковому розумінні особистості</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
14-15	<p>Тема 9. Цивілізація і прогрес. Глобальні проблеми сучасності 9.1.Поняття цивілізації. Періодизація цивілізаційного процесу 9.1.1.Цивілізація як категорія філософського знання 9.1.2.Типи суспільного прогресу: традиційне, індустріальне, інформаційно-технічне суспільство 9.2.Поняття інформаційно-технічного суспільства та глобальна ситуація 9.3.Особливості та взаємозв'язок глобальних проблем сучасності</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
16	<p>Тема10. Наука і техніка в сучасному світі. 10.1.Глобальна ситуація та її техногенний аспект 10.1.1.Утворення глобальної комунікації та медіа-ризика 10.1.2.Технократизм і технофобія 10.2.Наука і її призначення в суспільстві. 10.2.1.Сутність науки 10.2.2.Соціальність наукового пізнання 10.3.Розвиток науки. Комп'ютерні технології в сучасному світі 10.3.1.Розвиток науки. Особливості постнекласичної науки 10.3.2.Комп'ютерні технології та штучний інтелект</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 5 год.
17-18	<p>Тема 11. Культура як людська реальність 11.1.Поняття культури 11.2.Форми буття культури: мораль, релігія, мистецтво 11.2.1. Релігія – сутнісні характеристики 11.2.2.Мораль – сутнісні характеристики 11.2.3. Мистецтво – сутнісні характеристики</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 4 год. (МКР) СР – 9 год.
Всього		105 годин

Примітка: Лек. – лекція; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Данильян О.Г. Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко. – Х. : Право, 2012.
2. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
3. Причепій Є.М. Філософія: Підручник / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2005.
4. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи». Електронний ресурс. Режим доступу: http://nuczu.edu.ua/images/topmenu/inform-pro-diyalniciti/navchalna-diyalniciti/osvitni_programu/261_pg_pb_bak.pdf
5. Философия : Учеб. для вузов / Отв. ред. В.П. Кохановский . – Ростов н/Д : Феникс, 2000.
6. Філософія: Навчальний посібник / за ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2004.
7. Філософія : Курс лекцій / Бичко В.І., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін. – 2-е вид. — К. : Либідь, 1994.

Допоміжна

1. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. – К., 2001.
2. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст.: Курс лекцій. - К., 1994.
3. Історія світової культури./за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, та ін. – К.: Либідь, 2000.
4. Каріков С.А. Філософія. Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури: навчальний посібник. – Х. : НУЦЗУ, 2011.
5. Новейший философский словарь. Постмодернизм / Главный научный редактор и составитель А.А. Грицанов. – Мн.: Современный литератор, 2007.
6. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи». Електронний ресурс. Режим доступу: http://nuczu.edu.ua/images/topmenu/inform-pro-diyalniciti/navchalna-diyalniciti/osvitni_programu/261_pg_pb_bak.pdf

7. Померанц Г.С., Миркина З.А. Великие религии мира. – 3-е изд., испр. – М., 2006.
8. Хёсле В. Философия и экология. - М., 1994.
9. Человек. Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. XIX в. - М., 1995.
10. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. - К., 1992.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.social.org.ua/>
2. <http://www.filosof.com.ua>

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінка результатів навчання з дисципліни «Філософія» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою. Її метою є регулярне та комплексне оцінювання результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Компетентності здобувачів оцінюються з використанням трьох шкал: перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна); друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС; третя – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	6	0	0
	Семінари	6	4	24
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 1				34
Модуль № 2	Лекції	5	0	0
	Семінари	5	4	20
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 2				30
Разом за поточний контроль				64
II. Індивідуальна самостійна робота				6

III. Усний екзамен	30
Разом за всі види навчальної роботи	100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:
 - поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
 - підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) на семінарських заняттях та набутих аналітичних умінь і навичок при участі в учбовій дискусії.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів):

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, має та аргументовано розвиває свої власні думки, самостійно добирає приклади;

3 бали – здобувач у цілому орієнтується в темі, добре розуміє матеріал, аналізує приклади з досвіду попередніх занять;

1 – 2 бали – здобувач явно недостатньо або частково знає матеріал, може побіжно окреслити лише деякі або висвітлити частину питань теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення, при цьому допустивши суттєві помилки.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і діалогу, використання учбової й теоретичної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Модульна контрольна робота і критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

Контрольні роботи №1 та №2 з дисципліни «Філософія» мають містити письмове розкриття змісту варіантів теоретичних питань. Для кожного студента варіант вирішення контрольної роботи встановлюється викладачем (відповідно до списку студентів, що виконують контрольну роботу, який перед її початком складається старостою групи і передається викладачеві). Тривалість виконання контрольної роботи – 2 академічних години. Роботи виконуються у присутності викладача. Оцінки по роботі виставляються викладачем протягом тижня, наступної за днем виконання роботи.

Контрольна робота оформляється таким чином:

1) контрольна робота пишеться студентом "від руки" ручкою на листах формату А4 російською або українською мовою;

2) аркуші роботи нумеруються, скріпляються і кожен підписується студентом;

3) кількість аркушів контрольної роботи не обмежується;

4) титульний аркуш оформлюється таким чином (дивися приклад).

Принципи оцінок викладачем контрольних робіт студентів наступні:

1) відмінно – студент повністю і якісно розкрив зміст трьох питань;

2) добре – студент не повністю, але якісно розкрив зміст питань;

3) задовільно – студент не повністю і не якісно розкрив зміст питань;

4) незадовільно – студент не відповів на питання.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати доповідь і захистити її на семінарському занятті. Результати роботи можуть бути оформлені у вигляді есе, реферату.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів):

6 балів – тему розкрито в повному обсязі, всі положення обґрунтовані, є самостійні судження;

5 балів – тему розкрито вичерпно, положення обґрунтовані, матеріал повністю взято з літератури;

4 бали – тему розкрито в основному, визначення та аргументація взяті з конспекту та основної навчальної літератури;

3 бали – тему розкрито не повністю, матеріал повторює положення з лекції, приклади знайдені самостійно та інтерпретовані правильно;

2 бали – тему розкрито недостатньо та поверхнево, матеріал повторює положення лекції, приклади з лекції, розуміння недостатньо чітке;

1 бал – тему розкрито фрагментарно, приклади не наведені, або не є достатньо зрозумілими здобувачеві;

0 балів – завдання, передбачене на індивідуальну самостійну роботу, здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень, логічність, самостійність мислення, впевненість, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, унікальність, уміння представити матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Предмет і функції філософії
2. Специфіка філософського пізнання
3. Єдність простору і часу в природничому пізнанні
4. Діалектична тріада Г.Гегеля
5. Предметна сфера діалектичного дискурсу К.Маркса
6. Розум як еволюційний набуток людства
7. Поняття про ноосферу у В.Вернадського
8. Штучні мови як набуток цивілізації

9. Логіка і мова
10. Закони правильного мислення
11. Взаємозв'язок суб'єкта й об'єкта пізнання у вченні І.Канта
12. Знання і віра: розбіжність і взаємозумовленість
13. Релігійна, біологічна, екзистенціально-філософська інтерпретація людини
14. Людина як самодіяльність. Діяльність, творчість, гра
15. Смысл життя та щастя людини
16. Тема символічного безсмертя в культурі
17. Філософські концепції волі
18. Типи соціальних відносин
19. Поняття свободи, його інтерпретації
20. Вибір і відповідальність
21. Проблема свободи та цивілізація
22. Індустріальне суспільство
23. Виникнення течій християнства

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі усного екзамену з метою оцінки результатів вивчення здобувачем дисципліни в цілому. Відповідь оцінюється за повнотою, обґрунтованістю та унікальністю.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – здобувач самостійно формулює, має ідеї, у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко його розуміє та логічно викладає;

20-24 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань. Але при наданні відповіді на деякі питання не достатньо глибини та аргументації, припускається окремих незначних помилок;

15-20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

7-14 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичного питання, є суттєві неточності;

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді нечіткі, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання.

Контрольні питання для проведення підсумкового контролю

(модульний контроль, екзамен)

Модуль 1.

1. Поняття світогляду.
2. Міфологія як світогляд.
3. Релігійний світогляд.

4. Філософія як раціональна форма світогляду.
5. Філософський метод.
6. Історичні типи філософування.
7. Категорія буття в філософії.
8. Філософська категорія матерії.
9. Простір та час як категорії філософії.
10. Закон єдності й боротьби протилежностей у діалектиці
11. Закон переходу кількісних змін у якісні в діалектиці
12. Закон заперечення заперечення
13. Синергетична концепція розвитку.
14. Поняття об'єктивної та суб'єктивної реальності.
15. Матеріальне та ідеальне
16. Психофізична проблема.
17. Проблема походження свідомості.
18. Свідомість та діяльність.
19. Знак і значення.
20. Свідомість та самосвідомість.
21. Мислення і нерефлексивні форми відтворення реальності: чуття, сприйняття, уявлення.
22. Різновиди мов. Природні та штучні мови.
23. Діяльна сутність мислення.
24. Принципи правильного мислення.
25. Закон тотожності в логіці.
26. Закон несуперечності в логіці.
27. Закон виключеного третього в логіці.
28. Закон достатньої підстави.
29. Поняття як логічна форма.
30. Судження. Типи суджень
31. Умовивід. Індуктивний та дедуктивний умовиводи
32. Категоричний силогізм
33. Доведення і спростування.
34. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
35. Знання і віра.
36. Проблема істини.
37. Істина та заблудження.
38. Критерії істинності знання.
39. Агностицизм і скептицизм.
40. Наукові методи пізнання.
41. Емпіричне та теоретичне знання.
42. Етапи наукового пізнання.
43. Наука як система знання.

Модуль 2.

1. Біологічне та соціальне як чинники людськості.

2. Теорія антропосоціогенезу.
3. Людина як самодіяльність.
4. Проблема сенсу життя людини.
5. Поняття свободи і його інтерпретації.
6. Свобода „від” і свобода „для”.
7. Поняття суспільства
8. Сутність соціальних відносин.
9. Людські спільності, їх різновиди.
10. Поняття суспільного виробництва
11. Типи прогресу.
12. Соціальна структура суспільства.
13. Поняття особистості.
14. Соціалізація і інтеріоризація особистості.
15. Свобода особистості та відповідальність.
16. Поняття цивілізації.
17. Розвиток системи „людина – техніка”.
18. Доіндустріальні цивілізації (традиційні суспільства).
19. Людина у традиційному суспільстві.
20. Індустріальне суспільство.
21. Основні характеристики постіндустріального суспільства.
22. Людина в постіндустріальному суспільстві.
23. Цивілізаційний процес і проблема глобалізації.
24. Проблема відносин Заходу і Сходу, економічно розвинених і відсталих країн.
25. Сучасна всесвітня демографічна проблема.
26. Цивілізація і екологія.
27. Проблема війни і миру в сучасних умовах.
28. Цивілізація і проблема людського здоров'я.
29. Сучасна цивілізація і ноосфера.
30. Культура як система цінностей.
31. Гуманістичний зміст культури.
32. Глобалізація соціокультурного процесу.
33. Релігія як культурно-історичне явище.
34. Мораль як засіб регулювання людських відношень.
35. Конкретно-історичний зміст моралі.
36. Мистецтво як культурний феномен.
37. Види художньої творчості.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна	Рейтингова	Національна шкала
----------------	------------	-------------------

100-бальна шкала	шкала ЄКТС	
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань та дискусіях, підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Ознайомлення з філософськими першоджерелами та інтерпретація основних положень самостійно.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %.

Розробник:

Професор кафедри

соціальних і гуманітарних дисциплін

Олена РЯБІНІНА